

Saksframlegg

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Gudrun Kristensen	FE - 131	18/667

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
026/20	Utvalg for kultur og samfunn	PS	03.06.2020
049/20	Formannskapet	PS	04.06.2020

Høring - Regionalplan for klimatilpasning i Rogaland

Forslag til vedtak:

Gjesdal kommune gir følgende uttale til høringsforslaget til Regionalplan for Klimatilpasning (2020-2050):

- 1. Det er utarbeidet en god førstgenerasjonsplan for arbeidet med klimatilpasning. Planen vurderes å være et godt styringsdokument for kommunens videre planarbeidet.*
- 2. Gjesdal kommune støtter opp under de mål, delmål, satsingsområder og retningslinjer som planen legger opp til.*
- 3. Det er positivt at planen har fokus på tverrfaglig samarbeid, og felles kunnskapsoppbygging og at dette skal gjennomføres både mellom kommuner og fylkeskommune og statlige myndigheter. De foreslåtte tiltakene med å etablere et klimaråd, klimatilpasningsforum, partnerskapsavtaler, styrke eksisterende vannområder m.m støttes.*
- 4. Planen bør om mulig belyse enda bedre hvilket tungt økonomisk ansvar som påhviler den enkelte grunneier for å holde vannveier vedlike. Det å holde vannveier ved like bør være et samfunnsansvar og ikke den enkelte grunneiers.*
- 5. Planen innebærer at kommunen må bidra med et årlig tilskudd for å drifte fylkeskommunal prosjektleder. Planen innebærer også at administrasjonen må sette av tid og ressurser til klimatilpasning. Dette kan bli utfordrende i en stram økonomisk ramme.*

Utvalg for kultur og samfunn - 026/20

UKS - behandling:

Rådmannens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt

UKS - vedtak:

Gjesdal kommune gir følgende uttale til høringsforslaget til Regionalplan for Klimatilpasning (2020-2050):

1. Det er utarbeidet en god førstgenerasjonsplan for arbeidet med klimatilpasning. Planen vurderes å være et godt styringsdokument for kommunens videre planarbeidet.
2. Gjesdal kommune støtter opp under de mål, delmål, satsingsområder og retningslinjer som planen legger opp til.
3. Det er positivt at planen har fokus på tverrfaglig samarbeid, og felles kunnskapsoppbygging og at dette skal gjennomføres både mellom kommuner og

fylkeskommune og statlige myndigheter. De foreslåtte tiltakene med å etablere et klimaråd, klimatilpasningsforum, partnerskapsavtaler, styrke eksisterende vannområder m.m støttes.

4. Planen bør om mulig belyse enda bedre hvilket tungt økonomisk ansvar som påhviler den enkelte grunneier for å holde vannveier vedlike. Det å holde vannveier ved like bør være et samfunnsansvar og ikke den enkelte grunneiers.

5. Planen innebærer at kommunen må bidra med et årlig tilskudd for å drifte fylkeskommunal prosjektleder. Planen innebærer også at administrasjonen må sette av tid og ressurser til klimatilpasning. Dette kan bli utfordrende i en stram økonomisk ramme.

Formannskapet - 049/20

F - behandling:

Rådmannens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

F - vedtak:

Gjesdal kommune gir følgende uttale til høringsforslaget til Regionalplan for Klimatilpasning (2020-2050):

1. Det er utarbeidet en god førstgenerasjonsplan for arbeidet med klimatilpasning. Planen vurderes å være et godt styringsdokument for kommunens videre planarbeidet.
2. Gjesdal kommune støtter opp under de mål, delmål, satsingsområder og retningslinjer som planen legger opp til.
3. Det er positivt at planen har fokus på tverrfaglig samarbeid, og felles kunnskapsoppbygging og at dette skal gjennomføres både mellom kommuner og fylkeskommune og statlige myndigheter. De foreslåtte tiltakene med å etablere et klimaråd, klimatilpasningsforum, partnerskapsavtaler, styrke eksisterende vannområder m.m støttes.
4. Planen bør om mulig belyse enda bedre hvilket tungt økonomisk ansvar som påhviler den enkelte grunneier for å holde vannveier vedlike. Det å holde vannveier ved like bør være et samfunnsansvar og ikke den enkelte grunneiers.
5. Planen innebærer at kommunen må bidra med et årlig tilskudd for å drifte fylkeskommunal prosjektleder. Planen innebærer også at administrasjonen må sette av tid og ressurser til klimatilpasning. Dette kan bli utfordrende i en stram økonomisk ramme.

Høring - Regionalplan for klimatilpasning i Rogaland

Bakgrunn for saken:

Saken gjelder offentlig ettersyn av forslag til Regionalplan for klimatilpasning i Rogaland (2020-2050).

Rogaland fylkeskommune besluttet i Regional planstrategi 2017 – 2020 å utarbeide en regionalplan for klimatilpasning. Planprogrammet ble godkjent 12.6.2019. Fylkesutvalget vedtok den 17.04.2020 å legge forslag til planen ut til høring og offentlig ettersyn med høringsfrist 05.08.2020.

Fylkeskommune ønsker særlig tilbakemelding på om planen treffer de regionale og lokale behovene i fylket, og på forslag til regionalt nettverk på klimatilpasning med de ulike elementene; klimaråd, klimatilpasningsforum, samarbeidsavtaler/regionale samlinger, styrking av vannområder

Fylkeskommunen ønsker en bred tverrfaglig og politisk behandling av saken. Høringen legges av den grunn frem for både Utvalg for kultur og samfunn og Formannskapet til behandling. Dette i tråd med politisk delegeringsreglement.

Saksopplysninger:

Med bakgrunn i Regional planstrategi 2017-2020 startet Rogaland fylkeskommune våren 2018 opp arbeidet med å utarbeide Regionalplan for klimatilpasning i Rogaland.

Gjesdal kommune behandlet høring av planprogram for Regionalplan for Klimatilpassing i Rogaland 2020-2050. Kommunestyret fattet den 11.03.2019 følgende vedtak i sak 17/19: *«Gjesdal kommune er positive til det fremlagte forslaget til planprogram for Regionalplan for Klimatilpassing i Rogaland 2020-2050. Gjesdal kommune ser det som særlig viktig at det settes fokus på felles kunnskapsbygging, behov for helhetlig og tverrfaglig planlegging av arealbruken, samt raskere tiltaksgjennomføring. Det er viktig at planprogrammet har fokus på klimatilpasning i landbruksnæringen og landbruksområder, og at bønder og landbruksorganisasjoner blir inkludert i medvirkningsprosessen for å få til en god planprosess. For mer konkret tilbakemelding om planprogrammet vises det til saksutredningen.»*

Administrasjonen har deltatt i arbeidsmøter, og saksbehandler i Time kommune har vært jærkommunenes representant i prosjektgruppen. Hå kommune har representert jærkommunene i den politiske styringsgruppen. Det har vært en bred medvirkning, med flere dialogmøter, møte med alle bondelag på Jæren, workshops og møter i en referansegruppe.

Fylkeskommunen gjennomførte en digital høringskonferanse den 05.05.2020. Opptak av møte ligger [her](#).

Plandokumentene på høring, og kunnskapsgrunnlaget for planen, ligger tilgjengelig for nedlastning på Rogaland fylkeskommunes hjemmeside: <https://www.rogfk.no/vare-tjenester/planlegging/pagaende-plan-og-strategiarbeid/regionalplan-for-klimatilpasning/> .

Regionalplan for klimatilpasning i Rogaland består av tre dokumenter:
Regionalplandokumentet, handlingsprogram og kunnskapsdel

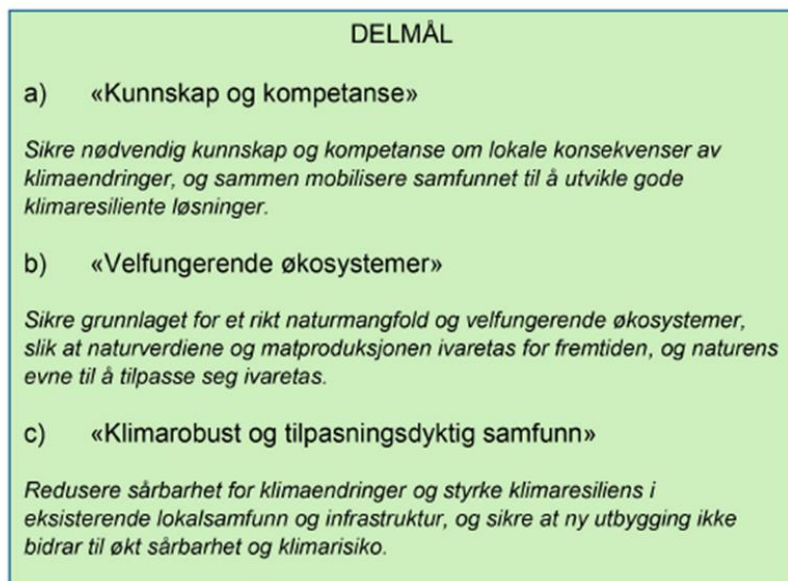
Om dokument nummer 1 - Regionalplan for klimatilpasning i Rogaland 2020-2050

Dette dokumentet inneholder visjon, mål, satsingsområder og retningslinjer (regionale spilleregler). Retningslinjene kan være grunnlag for regionale og statlige myndigheter for å fremme innsigelse hvis planforslag er i strid med disse. Retningslinjene gir rammer for videre

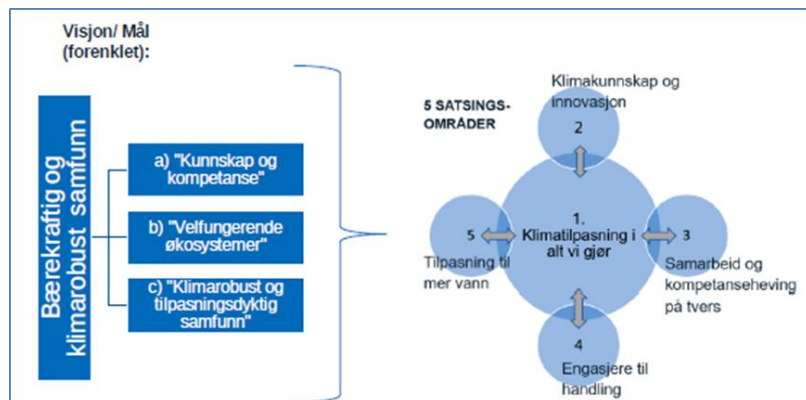
planlegging, og følger opp tema i delmålene. For hvert satsingsområde er det beskrevet effektmål, resultatmål, og hvilke indikatorer som skal brukes til å vurdere måloppnåelse.

Planforslaget setter ambisiøse mål for å oppnå et Rogalandssamfunn som er godt tilpasset et klima i endring. Hovedmål er: «Vi skal sikre et bærekraftig samfunn som er godt forberedt på, og tilpasset, klimaendringene.».

Planforslaget har videre definert tre delmål som er utarbeidet med utgangspunkt i de største klimautfordringene for Rogaland, og følger samtidig opp FNs bærekraftsmål:

Videre har planforslaget definert fem satsingsområder som samlet skal følge opp hovedmål og delmål:

Under hvert satsingsområde er det beskrevet;

- Utfordringer og muligheter, med blant annet referanse til kunnskapsdel
- Effektmål, som beskriver ønska effekt av resultatmålene og tiltakene samlet
- Resultatmål, som er konkrete og målbare ambisjoner.
- Indikatorer, for å evaluere måloppnåelse.

I regionalplanen er det foreslått retningslinjer. Retningslinjene skal bidra til felles spilleregler for å oppnå målene i planen. Retningslinjene omfatter kunnskap og planlegging, samfunnssikkerhet og naturfare, overvannshåndtering, velfungerende økosystemer og vassdrag og vannmiljø.

Regionalplanen er ikke juridisk bindende men skal legges til grunn for den kommunale planleggingen, og for regionale og statlige myndigheters planlegging og virksomhet i planområdet. Det kan fremmes innsigelse til nye kommunale planer som ikke er i tråd med den regionale planen. Dette vil gjelde for de foreslåtte retningslinjer.

Om dokument nummer 2 – Handlingsprogram 2020-2024

I det andre dokumentet av regionalplanen er det beskrevet 26 tiltak som samlet skal bidra til at vi oppnår målene i regionalplanen.

Tiltakene er systematisert under fire hovedtema:

1. Klimatilpasningsnettverk: Etablere et nettverk for klimatilpasning som består av en blanding av etablerte samarbeidsforum og noen nye. Deltakerne inviteres bredt: kommuner, fylkeskommune, statlige etater, næringslivsaktører, konsulentmiljøer, FoU-miljøer og interesseorganisasjoner. Nettverket må drives av en fylkeskommunal prosjektleder. Sannsynligvis vil dette føre til en kostnad for Gjesdal kommune på kr 50 000 i året. I tillegg beskrives klimaråd (politisk arena), klimatilpasningsforum, og partnerskap/samarbeidsavtaler.

2. Kunnskap- og kompetansetiltak: Her er det beskrevet mange tiltak som å styrke veiledning på ROS-analyser ut mot kommunene, planfaglig veiledning om klimatilpasning ut mot kommunene, temamøter og kurs, folkevalgtopplæring, kartlegging og kunnskapsheving på klimasårbarhet, m.m.

3. Anbefalte tiltak til kommunene: Her er det foreslått 5 tiltak. Etablere ressursgrupper til å jobbe med klimatilpasning, kartlegge sårbarhet og klimarisiko, etablere korttidsnedbørsmålere i innlandsregionen, utarbeide klimatilpasningsstrategi/plan, kommunikasjon og formidling ut til innbyggerne i kommunen.

4. Interne tiltak for Rogaland fylkeskommune: Etablere rutiner internt i fylkeskommunen for å følge opp vedtatt Regionalplan for klimatilpasning, kompetanseheving, m.m.

Om dokument nummer 3 – Kunnskapsdel

Dette dokumentet oppsummerer viktig kunnskap som planen bygger på. Her står det beskrevet hvordan Rogaland vil bli påvirket av de fysiske klimaendringene, og konsekvenser for natur og samfunn. Vi vil få en temperaturøkning på +3,7°C, årsnedbøren vil øke med +11% og havet vil i perioden 2081 – 2100 stige 62cm ≤ 81cm.

Dokumentet beskriver videre at 32 arter og 34 naturtyper på Norsk Rødliste er sårbare for klimaendringer. Videre er det beskrevet hvor mange kulturminner, bygninger, veg (km) og jernbane (m) som er i faresoner (flom, skred, stormflo og havnivåstigning).

Dokumentet har beskrevet hvilke utfordringer klimaendringer har for landbruket med tanke på flom og tørke. Hvilken betydning havforsuring vil ha for Rogaland. Om hvordan økte mengde overvann vil øke risikoen for overvann og urbane flommer i by og tettsteder, m.m.

Høringen:

Fylkeskommunen ønsker særlig tilbakemelding på om planen treffer de regionale og lokale behovene i fylket, og på forslag til regionalt nettverk på klimatilpasning med de ulike elementene; klimaråd, klimatilpasningsforum, samarbeidsavtaler/regionale samlinger, styrking av vannområder.

Høringsfristen er satt til 05.08.2020.

Vurdering av om planen treffer de regionale og lokale behovene i fylket:

Å lage en Regionalplan for klimatilpasning er et nybrottsarbeid, og rådmannen mener at det i all hovedsak er lagt fram et godt, gjennomarbeidet planforslag. I tillegg til selve planen er det laget et handlingsprogram og en kunnskapsdel. Alle disse tre dokumentene vil være nyttige når kommunen selv skal starte opp arbeidet med klima- og miljøplan og ved utarbeiding av andre planer.

Planen belyser at klimarisikoen i Rogaland varierer. Gjesdal kommune vil få utfordringer innen flom, tørke, skred, stormflo, vanninntrenging og økosystemendringer. Dette vil gi utfordringer for arealbruk i flomutsatte områder. Det vil også bli utfordringer i forhold til arealbruk i skredutsatte områder og områder nær strandsonen. Å ha klimatilpasning høyt på dagsorden vil derfor være viktig for Gjesdal kommune.

Rådmannen hadde kanskje sett for seg at planen ville munnet ut i noe enda mer konkret og håndfast. Vi viser her til planprogrammet som beskrev at planen skulle ha «*kunnskap om lokale klimautfordringer*» som ett av tre hovedtema. Etter det vi kan se vises det kun i kunnskapsdelen en oppsummering av hvordan klimarisikoen i Rogaland varierer. Rådmannen er enig i det som blir konstatert i planforslaget om at det i denne fase er et stort behov for mer kunnskap. I tillegg er det viktig at forankring av arbeidet med klimatilpasning må prioriteres.

Planen belyser hvilke forsikringssummer som blir utbetalt i forbindelse med naturskade, og litt om tilskudds- og erstatningsordninger. Planen burde i tillegg pekt på de utfordringer den enkelte grunneier står overfor. Som vi spilte inn ved høring av planprogrammet har Gjesdal kommune særlig to utfordrende vassdrag. Frafjord- og Dirdalsvassdraget. Disse vassdraga drar med seg og avsetter løsmasser lenger nede i vassdraget. Vi har fått tilbakemelding fra NVE om at det å holde vassdraget vedlike er grunneiers ansvar. Videre at naturskade som alt **er påført** en eiendom skal håndteres via Statens Landbruksforvaltning og Statens naturskadeordning. Det gis ikke tilskudd eller erstatning til forebyggende tiltak for å ivareta jordbruksarealer. Det å gjøre tiltak i et elveløp er en svært kostbar affære for en grunneier. Kommunen har erfart at bønder som har søkt om naturskadeerstatning for å reparere elveløpet etter flom ikke har fått tilskudd/erstatning. Dette på grunn av at Statens Landbruksforvaltning ikke gir elva noen økonomisk verdi.

Rådmannen mener at det økonomiske ansvaret for å holde vannveier vedlike ikke kan ligge på den enkelte grunneier. Planen må belyse denne problemstillingen enda bedre.

Vurdering av forslag til regionalt nettverk for klimatilpasning med de ulike elementene; klimaråd, klimatilpasningsforum, samarbeidsavtaler/regionale samlinger, styrking av vannområder:

Etablering av et regionalt nettverk for klimatilpasning Rogaland

Nettverket vil bestå av følgende fem hovedgrep:

- Klimaråd (politisk)
- Klimatilpasningsforum (tverrfaglig)
- Partnerskap/samarbeidsavtaler
- Vannområdene
- Digitale samlingspunkt

Rådmannen støtter en slik tilnærming. Dette vil gi økt fokus, kunnskap og kompetanse.

Klimaråd

Rådmannen støtter initiativet til å etablere et klimaråd slik det er gjort erfaring med i Hordaland. En slik politisk arena vil kunne være en viktig arena for å sette viktige tema på dagsorden, for å engasjere og mobilisere og få prioritert viktige

kommunegrenseoverskridende tiltak.

Klimatilpasningsforum

Det vil være behov for mer kunnskap, og det er viktig å kunne å kunne dele og lære av kunnskap og erfaringer andre har gjort seg på en enkel måte. En tverrfaglig arena for alle aktuelle aktører som jobber med klimatilpasning i Rogaland. Rådmannen støtter dette forslaget, men ser at det kan være krevende å følge opp alt etter hvordan ressursituasjonen i den enkelte kommunen er. Viktig med god planlegging, aktuelle tema m.m.

Samarbeidsavtaler/regionale samlinger

Det foreslås å åpne for muligheten å inngå partnerskapsavtaler. Avtalene vil innebære jevnlig regionale samlinger, og samarbeid om kunnskaps- og kompetanseheving. Vi har gode erfaringer med slike avtaler, bl.a. i forbindelse med Folkehelsearbeidet, og rådmannen ser at det også på dette området vil kunne bidra til at det blir mer fokus på klimatilpasning, og mer kompetanse på tvers av avdelingene. Rådmannen vil anbefale dette tiltaket, under forutsetning at kostnadene vil kunne bli innarbeidet i kommende økonomiplan.

Styrking av vannområder

Klimautfordringer og konsekvensene av dem vil, særlig i vår region, henge tett sammen med vassdragsystemene. Gjesdal kommune er delt mellom tre vannområder: Jæren vannområdet, Ryfylke vannområde og Dalane vannområde. Vi bidrar til å finansiere to vannområdekoordinatorer: en 100% stilling i Jæren vannområde og en 50% stilling i Ryfylke vannområde. Mer og mer intens nedbør vil i mange tilfeller også ha konsekvenser for vannkvaliteten. Å oppnå «god vannkvalitet» (Mål i regionalplan for vannforvaltning i Rogaland (2016 - 2020)) henger nært sammen med klimatilpasningstiltak. Vannområdene bør få et utvidet mandat til å også kunne jobbe med klimatilpasningstiltak. Rådmannen støtter derfor dette forslaget.

Vurdering av Retningslinjer (se dokumentet Regionalplan, side 55 – 57)

Rådmannen mener at retningslinjene slik de er formulert i Kap 5.7 er formulert på et fornuftig måte for at kommunene i Rogaland skal få felles spilleregler for å oppnå mål satt i planen og for å kunne håndtere klimautfordringene. Vi ser disse retningslinjene stammer fra dokumentet Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 – 2023. Flere av disse har vi i vår kommuneplan, men kanskje ikke fullt så detaljert som foreslåtte retningslinjer.

Under tema samfunnssikkerhet og naturfare er det foreslått retningslinje for ny utbygging og videre utbygging i fareområder. Det skal ikke legges til rette for dette i områder hvor det er naturfare, eller det skal gjøres avbøtende tiltak. Vi har i dag bestemmelser om ras i kommuneplanen. Dette er også ivaretatt i byggt teknisk forskrift TEK17. Vi har utredet rasfareområder i områder med bebyggelse og har lagt dette inn som hensynssoner i kommuneplanen. Rådmannen støtter forslaget.

Overvannshåndtering: Retningslinjene som gjelder overvannshåndtering er relativt like de Gjesdal kommune har i vår gjeldene kommuneplan. Vi støtter forslagene.

Under retningslinjer om velfungerende økosystemer foreslås det blant annet at «*det bør opprettes hensynssoner (bufferoner) rundt/langs sårbare verneområder, vassdrag, kulturmiljøer eller områder med verdifulle naturtyper, der arealbruk og klimaendringer truer de fremtidige natur- og verneverdiene til området. Fastsettelse av bredden/lengde på en slik sone bør gjøres med grunnlag i en helhetlig analyse, konsekvensutredning e.l.*» Dette høres i

utgangspunktet fornuftig ut og vil føre til en likere saksbehandling av søknadspiktige tiltak nære vassdrag på tvers av kommunegrenser. Dette er også et tema som berøres i ny regionalplan Jæren, og som også vil komme igjen ved revidering av regionalplan for vannforvaltning i Rogaland. Rådmannen støtter de foreslåtte retningslinjene.

Retningslinjer om temaet om vassdrag og vannmiljø har også elementer fra vår gjeldende kommuneplanbestemmelser. Retningslinjene støttes.

Konklusjon:

Rådmannen mener at det er utarbeidet en god førstgenerasjonsplan for arbeidet med klimatilpasning. Planen vurderes å være et godt styringsdokument for kommunens videre planarbeidet. Rådmannen vil anbefale at utvalg for kultur og samfunn og formannskapet støtter opp under mål, delmål og satsingsområdene, retningslinjene og de konkret nevnte tiltakene i planforslaget.

Regionalplanen vil føre til at kommunen må bidra til å finansiere prosjektlederstilling hos fylkeskommunen. Oppfølging av planen vil også i praksis føre til at vi må prioritere dette arbeidet med egne ressurser. Arbeidet med klimatilpasning er likevel så viktig at kommunen er nødt å sette dette på dagsorden og prioritere dette arbeidet.

Rådmannen i Gjesdal, 20.05.2020

Knut Underbakke
rådmann

Årstein Skjæveland
kommunalsjef kultur og samfunn

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke signatur.

Vedlegg:

Regionalplan for klimatilpasning_høringsutkast
Kunnskapsdel_RP_Klimatilpasning_høringsutkast
Handlingsprogram_RP klimatilpasning_høringsutkast